

Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου

Προς: Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας
ep.ygeias@parliament.cy

17 Σεπτεμβρίου 2026

EΞ2026-09-17

Θέμα: Συνοπτικές Θέσεις για θέματα που αφορούν τις υπηρεσίες που προσφέρονται σε άτομα με Νοητική Αναπηρία και Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή

Γενική Εισαγωγή

Ο Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου (ΣΨΚ) θεωρεί ότι τα τρία υπό συζήτηση θέματα —η πορεία εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για τον Αυτισμό 2024–2028, η αδειοδότηση και λειτουργία του μεταβατικού θεραπευτικού προγράμματος «Γέφυρα» και οι ακατάλληλες συνθήκες στέγασης ατόμων με αυτισμό ή/και νοητική αναπηρία— είναι άμεσα αλληλένδετα και αναδεικνύουν την ανάγκη για ένα ολοκληρωμένο, συνεκτικό και επαρκώς στελεχωμένο σύστημα υπηρεσιών. Παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού και την ανάπτυξη επιμέρους δράσεων, εξακολουθούν να εντοπίζονται ουσιαστικά κενά στη συνέχεια της φροντίδας, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις αυξημένων ή σύνθετων αναγκών, κατά τη μετάβαση στην ενήλικη ζωή και σε περιόδους κρίσης. Τα κενά αυτά μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα σημαντικό βάρος για τις οικογένειες, καθυστερήσεις στην παροχή κατάλληλης υποστήριξης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την παραμονή ατόμων σε υπηρεσίες ή δομές που όχι μόνο δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους αλλά ενδέχεται να επιβαρύνουν την υγεία αυτών και των οικείων τους. Δεν ανταποκρίνονται στις πραγματικές τους ανάγκες.

1. Η πορεία εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για τον Αυτισμό 2024-2028

Ο ΣΨΚ χαιρετίζει την υιοθέτηση της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για τον Αυτισμό 2024–2028, αναγνωρίζοντας τη σημασία της ύπαρξης ενός ολοκληρωμένου πλαισίου που καλύπτει τις ανάγκες των ατόμων με αυτισμό σε όλα τα στάδια της ζωής τους. Παρά τη σημαντική πρόοδο σε επίπεδο σχεδιασμού και την έναρξη επιμέρους δράσεων, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά ως προς την έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση σε αξιολόγηση, θεραπευτικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες, υποστήριξη σε περιόδους κρίσης, ανεξάρτητη διαβίωση και στήριξη των οικογενειών. Ως εκ τούτου, κρίνεται σημαντικό η παρούσα φάση εφαρμογής της Στρατηγικής να συνοδεύεται από συστηματική αξιολόγηση της προόδου, σαφή χρονοδιαγράμματα και μετρήσιμους δείκτες αποτελεσματικότητας.

Εισηγήσεις

- **Συστηματική παρακολούθηση και δημόσια λογοδοσία για την υλοποίηση των 53 δράσεων.** Κρίνεται αναγκαία η παρουσίαση, ανά δράση, της υφιστάμενης κατάστασης

Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου

εφαρμογής, των δράσεων που έχουν ολοκληρωθεί ή καθυστερούν, της αξιοποίησης των προβλεπόμενων πόρων και συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος για τις εκκρεμότητες. Η αξιολόγηση της Στρατηγικής πρέπει να βασίζεται όχι μόνο στην υλοποίηση δράσεων αλλά και σε μετρήσιμα αποτελέσματα για την ποιότητα ζωής των ατόμων με αυτισμό και των οικογενειών τους.

- **Έγκαιρος εντοπισμός, διάγνωση και πρόσβαση σε επιστημονικά τεκμηριωμένη παρέμβαση.** Ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη μείωση των χρόνων αναμονής για αξιολόγηση και παρέμβαση, στην ανάπτυξη σαφών διαδρομών παραπομπής και στη συνέχεια της φροντίδας μετά τη διάγνωση. Η διάγνωση θα πρέπει να αποτελεί την αφετηρία ενός εξατομικευμένου πλάνου υποστήριξης και όχι το τελικό σημείο μιας διαδικασίας αξιολόγησης.
- **Ανάπτυξη ολοκληρωμένου συνεχούς υπηρεσιών σε όλη τη διάρκεια της ζωής.** Η εφαρμογή της Στρατηγικής πρέπει να αντιμετωπίσει ιδιαίτερα τα υφιστάμενα κενά κατά τη μετάβαση στην ενήλικη ζωή, αναπτύσσοντας υπηρεσίες ψυχικής υγείας, διαχείρισης κρίσεων, ημερήσιας υποστήριξης, επαγγελματικής και κοινωνικής ένταξης και υποστηριζόμενης/ανεξάρτητης διαβίωσης. Ιδιαίτερη σημασία έχει η αποφυγή καταστάσεων στις οποίες άτομα με αυτισμό οδηγούνται σε ψυχιατρικές ή άλλες ακατάλληλες δομές λόγω απουσίας κατάλληλων εναλλακτικών υπηρεσιών.
- **Ενίσχυση της στήριξης των οικογενειών και των άτυπων φροντιστών/φροντιστριών.** Η υποστήριξη του ατόμου με αυτισμό δεν μπορεί να βασίζεται στην υπόθεση ότι η οικογένεια θα καλύπτει επ' αόριστον τα κενά του συστήματος. Απαιτούνται προσβάσιμες υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, εκπαίδευσης και συμβουλευτικής των οικογενειών, ανακουφιστικής φροντίδας και έγκαιρος σχεδιασμός για τη μετάβαση στην ενήλικη ζωή και τη μελλοντική διαβίωση.
- **Ενίσχυση της επιστημονικής τεκμηρίωσης, της διεπιστημονικής συνεργασίας και της συμμετοχής των ίδιων των ατόμων με αυτισμό.** Η υλοποίηση και αξιολόγηση των δράσεων θα πρέπει να στηρίζεται σε επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές, κατάλληλη κατάρτιση των επαγγελματιών και ουσιαστική διεπιστημονική συνεργασία. Παράλληλα, τα ίδια τα άτομα με αυτισμό και οι οικογένειές τους θα πρέπει να συμμετέχουν συστηματικά στον σχεδιασμό και την αξιολόγηση των υπηρεσιών, ώστε η επιτυχία της στρατηγικής να αξιολογείται με βάση τις πραγματικές ανάγκες και εμπειρίες των ωφελομένων.

2. Οι ακατάλληλες συνθήκες στέγασης για άτομα με νοητική αναπηρία και αυτισμό λόγω της μη λειτουργίας ειδικής μονάδας για υποστήριξη των ατόμων αυτών.

Ο ΣΨΚ θεωρεί ότι η ακατάλληλη στέγαση ατόμων με νοητική αναπηρία ή/και αυτισμό δεν αποτελεί μόνο ζήτημα έλλειψης διαθέσιμων δομών, αλλά ζήτημα ποιότητας φροντίδας, προστασίας της ψυχικής υγείας, αξιοπρέπειας και θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η παρατεταμένη παραμονή σε ψυχιατρικές ή άλλες σχετικές δομές λόγω απουσίας των κατάλληλων χώρων και

Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου

υπηρεσιών δεν μπορεί να αποτελεί αποδεκτή πρακτική. Απαιτείται ένα ολοκληρωμένο και εξατομικευμένο σύστημα υποστήριξης, που να συνδέει την πρόληψη, τη διαχείριση κρίσεων, τη στήριξη της οικογένειας και την υποστηριζόμενη διαβίωση στην κοινότητα.

Εισηγήσεις

- **Αποφυγή της ψυχιατρικοποίησης και της ιδρυματοποίησης.** Η νοητική αναπηρία και ο αυτισμός δεν καθιστούν από μόνα τους αναγκαία τη ψυχιατρική νοσηλεία. Η έλλειψη κατάλληλης στέγασης δεν πρέπει να οδηγεί σε παρατεταμένη παραμονή σε ψυχιατρικές δομές.
- **Ανάπτυξη συνεχούς φροντίδας και υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα.** Απαιτείται δίκτυο μικρών, κατάλληλων κατοικιών, υπηρεσίες προσωρινής και ανακουφιστικής φροντίδας (respite care), κατ' οίκον υποστήριξης και εξειδικευμένης βραχείας παρέμβασης σε περιόδους κρίσης. Η υποστήριξη χρειάζεται να παρέχεται με τρόπο που να ενδυναμώνει τα άτομα και να διευκολύνει την αυτονομία και την ένταξη τους στην κοινότητα όπου αυτό είναι εφικτό.
- **Εξατομικευμένη διεπιστημονική αξιολόγηση και υποστήριξη.** Κάθε άτομο θα πρέπει να διαθέτει Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Θεραπείας και Διαχείρισης της Κρίσης, με συμμετοχή κατάλληλα εκπαιδευμένων επαγγελματιών και ιδιαίτερη έμφαση στην ψυχολογική αξιολόγηση, την επικοινωνία, τις αισθητηριακές ανάγκες και το πλάνο θετικής υποστήριξης της συμπεριφοράς.
- **Σαφής συντονισμός και λογοδοσία των αρμόδιων υπηρεσιών.** Χρειάζεται ενιαίος μηχανισμός συνεργασίας μεταξύ Υγείας, Κοινωνικής Πρόνοιας και άλλων εμπλεκόμενων φορέων, με καθορισμένο επικεφαλής/συντονιστή περίπτωσης, μετρήσιμους δείκτες ποιότητας και ανεξάρτητη παρακολούθηση των υπηρεσιών.

3. Η αδειοδότηση και η λειτουργία του μεταβατικού θεραπευτικού προγράμματος «Γέφυρα» για άτομα με αυτισμό.

Ο ΣΨΚ αναγνωρίζει τη σημαντικότητα της ανάπτυξης και λειτουργίας του μεταβατικού θεραπευτικού προγράμματος «Γέφυρα», ως μιας εξειδικευμένης υπηρεσίας που καλείται να ανταποκριθεί στις σύνθετες ανάγκες ατόμων με αυτισμό, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης ή αυξημένων αναγκών υποστήριξης. Η παρατεταμένη καθυστέρηση στην αδειοδότηση και έναρξη λειτουργίας του προγράμματος δημιουργεί ένα σημαντικό κενό στο υφιστάμενο σύστημα υπηρεσιών, με συνέπειες τόσο για τα ίδια τα άτομα όσο και για τις οικογένειές τους και τις υπηρεσίες που καλούνται να διαχειριστούν περιστατικά χωρίς κατάλληλες εναλλακτικές επιλογές. Τον Δεκέμβριο του 2024 ανακοινώθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας ότι το πρόγραμμα «Γέφυρα» θα ξεκινούσε τη λειτουργία του τον Μάρτιο του 2025. Ωστόσο, παρά το ανακοινωμένο χρονοδιάγραμμα, μέχρι σήμερα το πρόγραμμα δεν έχει τεθεί σε λειτουργία. Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαία η άμεση ενεργοποίηση του προγράμματος στη βάση ενός σαφώς καθορισμένου θεραπευτικού πλαισίου, με κατάλληλη διεπιστημονική στελέχωση, μηχανισμούς διασφάλισης ποιότητας και ουσιαστική σύνδεση με τις κοινοτικές υπηρεσίες, ώστε να

Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου

διασφαλίζεται η συνέχεια της φροντίδας και η επανένταξη του ατόμου στο φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον.

Εισηγήσεις

- **Άμεση ολοκλήρωση της αδειοδότησης και σαφές δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα λειτουργίας.** Ο ΣΨΚ εισηγείται να αποσαφηνιστούν άμεσα οι λόγοι για τους οποίους το πρόγραμμα δεν έχει ακόμη λειτουργήσει, παρά την προηγούμενη ανακοίνωση έναρξης μέχρι τον Μάρτιο του 2025, καθώς και ποιες αδειοδοτικές ή διοικητικές εκκρεμότητες παραμένουν. Θα πρέπει να καθοριστεί συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα έναρξης και σαφής κατανομή ευθύνης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.
- **Σαφής προσδιορισμός του θεραπευτικού ρόλου του προγράμματος.** Η «Γέφυρα» θα πρέπει να λειτουργεί ως *βραχείας διάρκειας, μεταβατική και θεραπευτική υπηρεσία* για άτομα με αυτισμό που βρίσκονται σε περίοδο κρίσης και όχι ως λύση μακροχρόνιας στέγασης. Χρειάζεται να καθοριστούν με σαφήνεια τα κριτήρια εισαγωγής και εξόδου, η μέγιστη διάρκεια παραμονής, οι θεραπευτικοί στόχοι και το σχέδιο επανένταξης του κάθε ατόμου στην κοινότητα.
- **Διεπιστημονική στελέχωση και εξατομικευμένη παρέμβαση.** Η λειτουργία του προγράμματος θα πρέπει να βασίζεται σε κατάλληλα στελεχωμένη διεπιστημονική ομάδα, με ουσιαστική συμμετοχή εγγεγραμμένων ψυχολόγων και άλλων επαγγελματιών με εξειδίκευση στον αυτισμό. Κάθε άτομο θα πρέπει να διαθέτει εξατομικευμένο θεραπευτικό πλάνο που να λαμβάνει υπόψη την ψυχική υγεία, την επικοινωνία, το αισθητηριακό προφίλ, τη λειτουργικότητα και τους παράγοντες που συνδέονται με την εκδήλωση κρίσεων.
- **Σύνδεση της «Γέφυρας» με ένα ευρύτερο σύστημα κοινοτικής φροντίδας.** Η λειτουργία της μονάδας δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως απομονωμένη λύση. Πρέπει να συνδέεται οργανικά με υπηρεσίες υποστηριζόμενης διαβίωσης, κατ' οίκον υποστήριξης, φροντίδας ανακούφισης, κινητές ομάδες διαχείρισης κρίσεων και υπηρεσίες ψυχικής υγείας, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια της φροντίδας μετά την έξοδο από το πρόγραμμα.
- **Μηχανισμοί ποιότητας, εποπτείας και αξιολόγησης.** Ο ΣΨΚ εισηγείται τη θέσπιση σαφών προτύπων λειτουργίας, τακτικής κλινικής εποπτείας του προσωπικού και ανεξάρτητης αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του προγράμματος. Θα πρέπει να παρακολουθούνται δείκτες όπως η μείωση των κρίσεων και των ψυχιατρικών εισαγωγών, η επιτυχής επανένταξη στην κοινότητα, η ποιότητα ζωής και η ικανοποίηση των ίδιων των ατόμων και των οικογενειών τους.

Συνολική θέση

Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου

Ο ΣΨΚ υποστηρίζει την ανάγκη μετάβασης από την αποσπασματική διαχείριση επιμέρους αναγκών και κρίσεων σε ένα **ολοκληρωμένο συνεχές φροντίδας και υποστήριξης σε όλη τη διάρκεια της ζωής**. Το σύστημα θα πρέπει να διασφαλίζει έγκαιρη αξιολόγηση και παρέμβαση, εξατομικευμένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη υποστήριξη, αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων, κατάλληλες επιλογές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα και ουσιαστική στήριξη των οικογενειών.

Στο πλαίσιο αυτό, η εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής θα πρέπει να αποτελέσει τον κεντρικό μηχανισμό συντονισμού των επιμέρους υπηρεσιών, ενώ η λειτουργία προγραμμάτων όπως η «Γέφυρα» θα πρέπει να καλύπτει συγκεκριμένες θεραπευτικές και μεταβατικές ανάγκες και να συνδέεται λειτουργικά με τις κοινοτικές υπηρεσίες και τις επιλογές διαβίωσης. Η παραμονή ατόμων με αυτισμό ή/και νοητική αναπηρία σε ψυχιατρικές ή άλλες ακατάλληλες δομές, αποκλειστικά λόγω της απουσίας κατάλληλων εναλλακτικών υπηρεσιών, δεν μπορεί να αποτελεί αποδεκτή πρακτική. Απαιτείται από τις αρμόδιες αρχές να διασφαλίσουν, με σαφή χρονοδιαγράμματα και συγκεκριμένη κατανομή ευθύνης, την ανάπτυξη κατάλληλων κοινοτικών και εξατομικευμένων επιλογών υποστήριξης.

Ο ΣΨΚ θεωρεί, τέλος, απαραίτητο ο σχεδιασμός να συνοδεύεται από **σαφή κατανομή ευθύνης μεταξύ των αρμόδιων φορέων, συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης, επαρκή διεπιστημονική στελέχωση και μετρήσιμους δείκτες αποτελεσματικότητας και ποιότητας ζωής**. Απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι ένα σύστημα που δεν ενεργοποιείται μόνο όταν το άτομο ή η οικογένεια φτάσει σε κρίση, αλλά προλαμβάνει την κρίση και διασφαλίζει έγκαιρη, συνεχή και αξιοπρεπή υποστήριξη στο λιγότερο περιοριστικό και περισσότερο ενταξιακό περιβάλλον.

Με εκτίμηση,

Χαρά Α. Δημητρίου, Ph.D.

Εγγεγραμμένη Σχολική/Κλινική
Ψυχολόγος

Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου
ΣΨΚ

Μαρία Πετρίδου, Ph.D.

Εγγεγραμμένη Κλινική
Ψυχολόγος

Γραμματέας Διοικητικού
Συμβουλίου ΣΨΚ